

CARTES DE PROP

Arabescos del temps

Enric Sòria

El desembre de 1998, Manuel Baixauli va publicar el seu primer llibre narratiu, *Espiral*, que havia guanyat un premi a Badalona. Ara l'ha reeditat, amb retocs substantius, a Proa. Llavors, Baixauli era un pintor que començava a escriure, i el llibre va passar immerescudament desapercbut. Ara és un conegut escriptor que encara pinta, i segurament obtindrà uns lectors més atents. El temps passa i les coses canvien: els autors, els lectors i els llibres mateixos. Per descomptat, els canvis no sempre són extrems. De vegades només refermen o només desdibuixen trajectòries que ja s'havien traçat. Fa onze anys, jo mateix era un lector convençudament professional i ara també crec ser-ho, potser més a desganada, o amb més resignació. En canvi, diria que la voluntat de ser escriptor en tota l'extensió de la paraula que Baixauli ja demostrava en el seu primer llibre no ha fet més que acomplir-se amb minucios rigor. En 1998, la lectura d'*Espiral* sorprenia i de tant en tant enlluernava. Ara produeix les mateixes sensacions, però amb més nitidesa i amb un ressò més vast.

Crec que val la pena esmentar-ho, perquè *Espiral*, ara, és i no és el mateix llibre que era fa 11 anys perquè el del temps i els seus efectes és un dels assumptes que l'obsedeixen. Hi ha una peculiar coherència, molt literària, entre la mena de suggestions que aquest llibre suscita i el fet que s'haja reeditat amb les correccions que el pas del temps imposava i que l'autor subratlla en un deliciós epíleg, que és, molt apropiadament, una conversa entre el Baixauli d'ara i el que fa anys s'afanyava a redac-

tar per primera vegada aquests relats, rodejat de roba estesa i piles de diccionaris. La conversa, en una casa d'estiu abandonada enmig d'urbanitzacions recents i alienes, té molt de diàleg d'espectres, com sempre ho són els exercicis de memòria. Aquesta reverberació espectral ara amera tot el llibre i el tenyeix d'una melancolia ominosa molt punyent.

Espiral era, i és, un recull de relats breus, alguns brevíssims, plens d'una imaginació moradaç, entre luctuosa i enigmàtica, de notable ambició. Quan es va publicar, els microrelats estaven de moda, es parlava molt del dinosaure de Monterroso i algú —crec que Gerard Vergès— va recordar que hi havia un relat encara més breu, del mestre Borges, que senzilla-

grans relats breus, que ens inquieten de sobte i costen d'oblidar. En un microrelat, com en un aforisme, el pes i la irradiació de les paraules són factors decisius, tant o més que en un poema. Fa 11 anys, Manuel Baixauli ja ho sabia, i ara

La revisió a què l'autor ha sotmés el llibre no ha fet més que esmolar-lo

No ha difuminat els contorns de la seua matèria, sinó que els ha agusats

Han desaparegut noms propis, referències geogràfiques o històriques, precisions i detalls accessoris, i també una pila d'adjectius d'una lluisor que, ara que no hi són, reconeixem postissa. Cancel·lant els èmfasis i les explicacions sobreres, no ha difuminat els contorns de la seua matèria, sinó que els ha agusats. Els relats, ara, s'endinsen molt més en aquell pertorbador territori que s'agita entre el somni i la vetla i que és l'autèntica geografia de la literatura de Baixauli. Les analogies, angoixoses o iròniques, ara se'ns suggereixen, però no se'ns imposen, i precisament per això el seu efecte és molt més colpidor. Com l'arabesc xifrat de les nostres aprensions, tot és més esmunyedís i més pregnant. És com si l'autor haguera tret a la

Coberta del llibre de Manuel Baixauli *Espiral*. / JESÚS CÍSCAR

ment deia: "Los tres lo sabían", i que, en efecte, conté in nuce un drama més opressiu i intrigant que cap de les jovials troballes de l'autor guatemaltenc. Les narracions de Baixauli no eren tan concises; algunes fins i tot es dilataven per més d'un parell de planes. Però les millors —pense en l'esplèndida "Tracte", o "Teofania", o "Piscina" o "Mà"— sí que tenien aquella màgia onírica i aquell ritme secret dels

més de tres lectors ho podran descobrir.

Els escriptors solen retocar els seus textos quan els reediten i, massa sovint, amb la major professionalitat que atorguen els anys, només aconseguen una pèrdua de frescor i un guany d'amanerament. No és el cas de Baixauli: la revisió a què l'autor ha sotmés el llibre no ha fet més que esmolar-lo, generalment per substracció.

llum, per fi, el llibre que fa 11 anys volia escriure aquell agosarat cadell d'escriptor que llavors era ell. El que volia i el que de fet va escriure, però no del tot. Ara s'hi ha acostat molt més. En certa manera se l'ha restituit a ell, i ens l'ha regalat de nou, i amb més amplitud, a nosaltres. Que precisament aquest llibre es diga *Espiral* adquireix així un sentit molt més ple.

El diputat Rafael Maluenda. / S. CARREGUÍ

ESPURNES

Ana Rosa Maluenda

Martí Domínguez

El senyor Rafael Maluenda, vicepresident primer de les Corts, ha escrit un llibre. Vet ací una contradicció in terminis (Maluenda i escriure), que faria riure si no fóra perquè el llibre ha estat pagat per tots nosaltres, i l'ha editat el nostre Parlament, amb un cost de 4.800 euros, que, tot siga dit, em sembla molt barat. Segurament també en això ens diuen mentides, i mai no sabrem el que ha costat, com mai no podrem saber el que ha costat la visita del Papa. Quan preguntes, t'acusen de voler veure'ls en la presó, encadenats, a pa i aigua, o fins i tot morts en una cuneta. Al senyor Maluenda, i als pròcers del seu partit, no se'ls pot preguntar res, de seguida t'etziben que vols matar-los. Almenys en aquest cas tenim el llibre; no podem dir el mateix, però, d'altres molts casos, en què els diners s'han esfumat sense deixar rastre. En l'obra es diu que els àrabs parlaven el "romanç valencià", i s'hi arremet contra el Consell Valencià de Cultura i l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, constituïdes per una colla de rucs. Maluenda sap que els moros ja parlaven el romanç valencià abans de l'arribada de Jaume I i que, comptat i debatut, el català i la nostra llengua no tenen res en comú. Perquè, si foren la mateixa llengua, què passaria? "Si acceptéssim la unitat de la llengua, que gran parte de la izquierda valenciana apoya, incluso algunos ámbitos científicos interesados, podrían utilizar la misma justificación que Hitler, 'si en Valencia se habla catalán, debe formar parte dels Països Catalans'". Ah, Maluenda té el gran mèrit de demostrar-nos, als lectors, que aquestes dues institucions són imprescindibles! Vet ací la primera sorpresa: el gran paper que fan el CVC i l'AVL com a herbicides contra la indestructible junça maluendesca que rebrota de la ruqueria valenciana. La segona sorpresa apareix en el moment en què descobrim que el senyor Maluenda ha seguit en alguns capítols el mètode literari d'Ana Rosa Quintana. El llibre, que duu l'ambiciós títol de *Les Corts de la época foral y de la España de las autonomías (1238-2008)*, és en bona part un plagió —pel que es diu— d'una obra escrita per Carles Recio. Maluenda no ha plagiat Sanchis Guarnier, Joan Reglà, Miquel Dolç, Alfons Cucó o, fins i tot, Eduard Mira, sinó Carles Recio, que ja ha advertit que iniciarà els processos legals pertinents. Aquesta és la segona sorpresa, que algú plagie Carles Recio. Maluenda plagia Recio i publica un llibre que paguem entre tots. Nosaltres voldríem preguntar al senyor Maluenda si això és cert, però ens fa por que ens acuse de voler veure'l en la presó. O de coses pitjors. És gent molt sensible, que, quan menys t'ho esperes, et diu que ets, si fa no fa, com Hitler.

Recomanem...

NARRATIVA
per **ADOLF BELTRAN**

FEM UN TRIO
Manel Joan i Arinyó
Onada Edicions
Benicarló
184 pàgines

Hi ha poques firmes en les lletres valencianes més torrencials que la de Manel Joan i Arinyó (Cullera, 1956), productor de novel·les policíiques, humorístiques, eròtiques, juvenils, històriques, infantils... Aquest llibre, subtítulat "El món de la ploma", es capbussa en les intenses experiències de l'autor de l'època en què es va llançar al món de la literatura. Alguns escriptors coneguts desfilen per un relat desenfadat, sorneguer i carnal, marca inequívoca de l'autor.

NOVEL·LA
per **FRANCESC CALAFAT**

LA RELATIVITAT D'ANOMENAR-SE ALBERT
Gemma Pasqual
Editorial Barcanova
Barcelona, 2009

L'autora, guanyadora del premi Mallorca, fuig de la pràctica habitual en la literatura juvenil d'apostar per la banalitat. La història, que narra de quina manera l'existència de Guillem, els seus amics i familiars es transforma per l'aparició d'un vagabund que s'anomena Einstein i que viatja amb una màquina del temps, tracta qüestions teòriques i científiques, sense oblidar temes d'ací. El resultat, que combina informació i entreteniment, és òptim.

REVISTA
per **A. B.**

MÈTODE
Número 64
Universitat de València
València, 128 pàgines

"La mirada de Galileu" és el títol que aquesta revista de difusió de la investigació dona al monogràfic dedicat als 400 anys d'astronomia moderna. Un dossier, coordinat per Manel Perucho i Joan Ferrando, que aborda la figura històrica, fundacional, de Galileu Galilei, però també alguns dels temes apassionants que estudia l'astronomia actual, una disciplina que observa l'univers des de les mateixes fronteres de la ciència i el coneixement.